

CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANJA

IZVJEŠTAJ O JAVNOM DUGU CRNE GORE
31.12.2020. GODINE

Mart, 2021. godine

Sadržaj

Uvod	6
1. Stanje duga i promjene u javnom dugu Crne Gore	6
2. Kretanje državnog duga u toku 2020. godine	8
2.1 Spoljni dug	9
2.2 Domaći dug	12
3. Otplata duga	13
4. Dug lokalne samouprave	14
5. Kretanje državnih garancija tokom 2020. godine	15
5.1 Spoljnje garancije	16
5.2 Domaće garancije	18
Tabela 1 Stanje duga na dan 31.12.2020. godine	7
Tabela 2 Najveći ino kreditori u 2020. godini	9
Tabela 3 Najveće obaveze za domaći dug, na kraju 2020. godine	12
Tabela 4 Servisiranje državnog duga u 2020. godini u mil. eura	14
Tabela 5 Konsolidovani dug lokalne samouprave u mil.eura	14
Tabela 6 Spoljne garancije u mil.eura	16
Tabela 7 Domaće garancije u mil.eura	18
Grafik 1 Kretanje državnog i javnog duga Grafik 2 Neto državni i javni dug	6
Grafik 3 Odnos spoljnjeg i domaćeg duga	8
Grafik 4 Valutna struktura državnog duga	8
Grafik 5 Kamatna struktura državnog duga	9
Grafik 6 Kretanje realne podnerisane prosječne kamatne stope u periodu 2015-2020.god.	9
Grafik 7 Stanje nepovučenih sredstava, u mil. eura	11
Grafik 8 Struktura unutrašnjeg duga	12
Grafik 9 Odnos konsolidovanog unutrašnjeg i spoljnjeg duga lokalne samouprave	15
Grafik 10 Državne garancije u mil. Eura	15

Uvod

Zakonska regulativa koja se odnosi na pitanje javnog duga Crne Gore definisana je odredbama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list Crne Gore“, br.20/14, 56/14, 70/17, 4/18, 55/18 i 66/19).

Javni dug je, u skladu sa pomenutim Zakonom, definisan kao dug centralnog i lokalnog nivoa, odnosno opšteg nivoa države. Centralni nivo države su državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa, koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države. Lokalni nivo su organi opštine, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od lokalnog interesa i koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od opštine.

Shodno odredbama Zakona, Državnim dugom upravlja Ministarstvo finansija i socijalnog staranja koje vodi i evidenciju o postojećem dugu države, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama.

Nadležni organ u opštini vodi evidenciju o postojećem dugu opštine, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama, i o tome kvartalno izvještava Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, u roku od 30 dana od isteka kvartala.

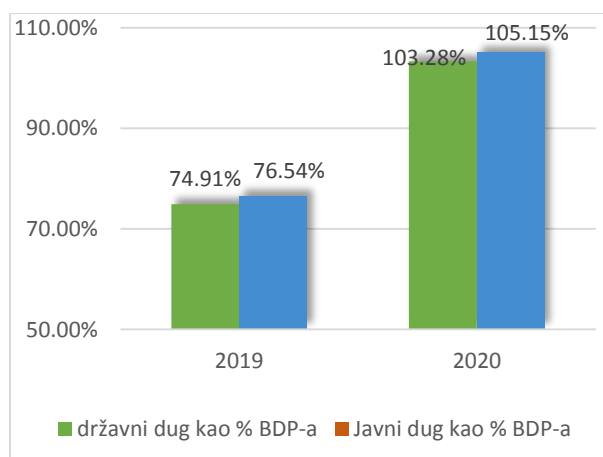
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja objedinjava evidenciju o javnom dugu u godišnji izvještaj o javnom dugu koji se objavljuje u roku od 90 dana od isteka fiskalne godine.

1. Stanje duga i promjene u javnom dugu Crne Gore

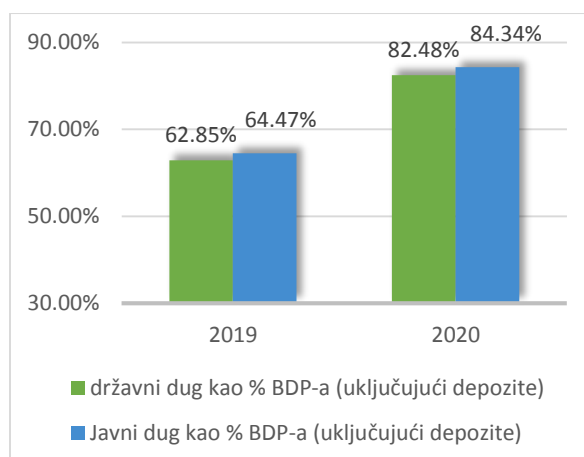
Ukupan javni dug Crne Gore, na dan 31.12.2020. godine, iznosi **4.408,95** miliona eura, odnosno **105,15%** preliminarnog BDP-a¹.

Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija i socijalnog staranja, (uključujući i 38.477 unci zlata), a koji su, na kraju 2020. godine, iznosili 872,43 miliona eura, neto javni dug Crne Gore, na dan 31.12.2020. godine, iznosi **3.536,52** miliona eura, odnosno **84,34%** BDP-a.

Grafik 1 Kretanje državnog i javnog duga

Grafik 2 Neto državni i javni dug

¹ Prema projekcijama Ministarstva finansija i socijalnog staranja, preliminarni BDP za 2020. godinu iznosi 4.193,2 miliona eura.

Tabela 1 Stanje duga na dan 31.12.2020. godine

			BDP* u mil. eura	4.193,2
Kreditor	Stanje duga u mil. eura	Stanje duga u % BDP-a	% učešće u spoljnjem/ unutrašnjem dugu	% učešće u javnom dugu
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	181,53	4,33%	4,73%	4,12%
Pariski klub Povjerenica	69,34	1,65%	1,81%	1,57%
Međunarodna Asocijacija za razvoj (IDA)	23,82	0,57%	0,62%	0,54%
Evropska investiciona banka (EIB)	109,66	2,62%	2,86%	2,49%
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	38,15	0,91%	0,99%	0,87%
Banka za razvoj Savjeta Evrope (CEB)	30,89	0,74%	0,81%	0,70%
Evropska Komisija	30,00	0,72%	0,78%	0,68%
Njemačka banka za razvoj (KFW)	39,11	0,93%	1,02%	0,89%
Mađarski zajam	1,71	0,04%	0,04%	0,04%
Poljski zajam	4,15	0,10%	0,11%	0,09%
Francuski kredit - NATIXIS	2,17	0,05%	0,06%	0,05%
Steiermarkische Bank und Sparkassen AG	1,10	0,03%	0,03%	0,02%
Credit Suisse Banka	42,11	1,00%	1,10%	0,96%
Kineska Exim Banka	640,54	15,28%	16,70%	14,53%
Instituto del credito oficial (ICO) - Španski kredit	2,04	0,05%	0,05%	0,05%
Austrijski kredit - Erste banka	0,67	0,02%	0,02%	0,02%
Banka Intesa	13,33	0,32%	0,35%	0,30%
IFAD	2,46	0,06%	0,06%	0,06%
Sindicirani zajam-OTP -Erste Group-Zagrebačka banka	32,40	0,77%	0,84%	0,73%
Export Development Canada EDC - Helikopteri	14,99	0,36%	0,39%	0,34%
HAPOALIM – oklopna vozila	6,03	0,14%	0,16%	0,14%
Instrumentni brzog finansiranja - MMF	71,62	1,71%	1,87%	1,62%
Sindicirani zajam - PBG	250,00	5,96%	6,52%	5,67%
Sindicirani zajam – PBG 2	250,00	5,96%	6,52%	5,67%
EUROBOND	1,977,45	47,16%	51,56%	44,85%
Ukupno spoljni dug	3.835,27	91,46%	100,00%	86,99%
Stara devizna štednja	10,49	0,25%	2,12%	0,24%
Obaveze po osnovu obeštećenja	83,52	1,99%	16,85%	1,89%
Kredit kod poslovnih banaka	174,35	4,16%	35,18%	3,95%
Zaostale penzije	1,90	0,05%	0,38%	0,04%
Državni zapisi	41,70	0,99%	8,41%	0,95%
Domaće obveznice - GB24	92,44	2,20%	18,65%	2,10%
Domaće obveznice - GB26	50,00	1,19%	10,09%	1,13%
Pravna lica i privredna društva	41,16	0,98%	8,31%	0,93%
Ukupno unutrašnji dug	495,56	11,82%	100,00%	11,24%
Ukupno državni dug	4.330,83	103,28%		98,23%
Dug lokalne samouprave	78,12	1,86%		1,77%

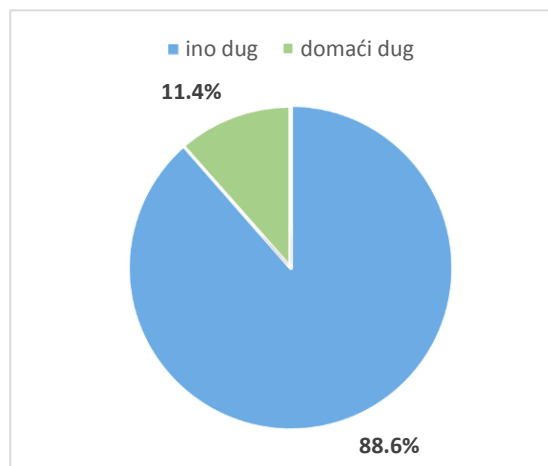
Ukupno javni dug	4.408,95	105,15%		
Depoziti	872,43	20,81%		
Ukupno državni dug, uključujući depozite	3.458,40	82,48%		
Javni dug, uključujući depozite	3.536,52	84,34%		

2. Kretanje državnog duga u toku 2020. godine

Grafik 3 Odnos spoljnog i domaćeg duga

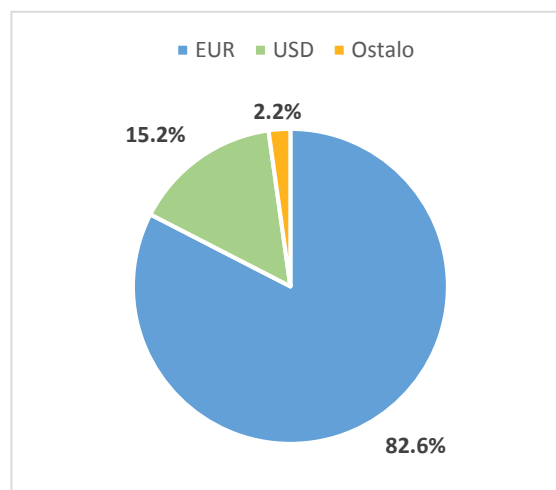
Ukupan državni dug (bez depozita), na 31.12.2020. godine, iznosio je 4.330,83 miliona eura, ili 103,28% BDP-a. Ukupan državni dug uključujući depozite, na kraju 2020. godine, iznosio je 3.458,40 miliona eura ili 82,48% BDP-a. Spoljni dug iznosio je 3.835,27 miliona eura, odnosno 91,46% BDP-a, dok je unutrašnji dug iznosio 495,56 miliona eura, odnosno 11,82% BDP-a.

U stanje državnog duga uključen je i dio duga lokalne samouprave, u iznosu od 41,64 miliona eura, po osnovu ugovora za koje je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja zaključilo ugovore sa međunarodnim kreditorima, a sa opštinama potkreditne ugovore, jer se Ministarstvo finansija i socijalnog staranja pojavljuje kao direktni zajmoprimac.

Grafik 4 Valutna struktura državnog duga

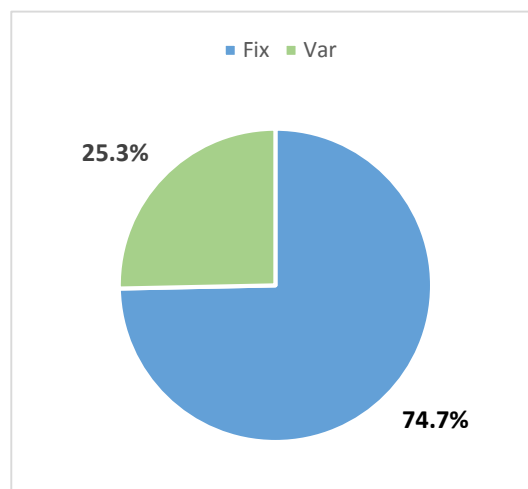
U odnosu na kraj 2019. godine, došlo je do povećanja državnog duga u ukupnom iznosu od 622,16 miliona eura, što je rezultat povećanja spoljnog duga za 706,55 miliona eura, i smanjenja domaćeg duga za 84,39 miliona eura. Do povećanja spoljnog duga došlo je prvenstveno zbog emisije euroobveznica na međunarodnom tržištu, u iznosu od 750 miliona eura, kao i drugih kreditnih aranžmana zaključenih sa ino kreditorima opisanim u odeljku 2.1. Spoljni dug. Domaći dug je smanjen u najvećoj mjeri usled otplate domaćih obveznica, u iznosu od 80,41 miliona eura.

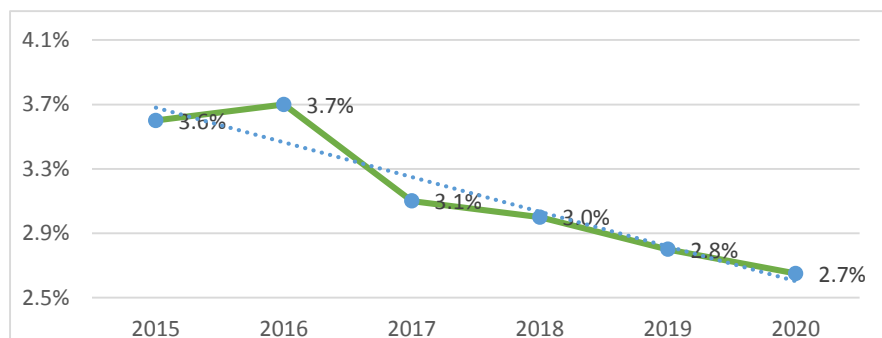
Grafik 5 Kamatna struktura državnog duga

Sa aspekta kamatne stope, kreditni portfolio je stabilan imajući u vidu dominantno učešće zaduženja po fiksnoj kamatnoj stopi, dok su zaduženja sa varijabilnom kamatnom stopom uglavnom vezana sa EURIBOR, koji bilježi istorijski niske vrijednosti.

Takođe, produžena je prosječna ročnost duga sa 5,9 godina, koliko je iznosila na kraju 2019. godine, na 6,9² godina koliko iznosi na kraju 2020. godine.

Grafik 6 Kretanje realne ponderisane prosječne kamatne stope u periodu 2015-2020.god.

Struktura državnog duga na kraju 2020. godine ima realnu ponderisanu prosječnu kamatnu stopu od 2,7%, što znači da je trošak zaduživanja smanjen za 0,1% u odnosu na kraj 2019. godine.

2.1 Spoljni dug

Spoljni dug na kraju 2020. godine iznosio je **3.835,27** miliona eura, odnosno **91,46%** BDP-a.

Tabela 2 Najveći ino kreditori u 2020. godini

	u mil. eur
Eurobond	1.977,45
Kineska EXIM banka	640,54
Sindicirani zajmovi PBG i PBG 2	500,00
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	181,53
Evropska investiciona banka (EIB)	109,66

U drugom kvartalu 2020. godine, za potrebe finansiranja budžeta, zaključen je kreditni aranžman sa sindikatom banaka (OTP, Credit Suisse, Crnogorska komercijalna banka i Societe Generale), uz garanciju Svjetske banke, čime je obezbijeden iznos od 250 miliona eura koji je, prema inicijalnom planu, trebalo da uđe u stanje depozita za finansiranje otplate duga u 2021. godini. Međutim, zbog

² Navedeno stanje državnog duga ne uključuje dug po osnovu zaostalih penzija i pravnih lica i privrednih društava, u ukupnom iznosu od 43,09 miliona eura.

krize izazvane pandemijom Covid 19, koja je dovela do povećanih budžetskih izdataka za potrebe borbe protiv pandemije u smislu sprovođenja mjera za sprečavanje širenja zaraze, kao i sprovođenje socio-ekonomskih mjera usmjerenih na stanovništvo i privredu radi odžavanja životnog standarda, navedena sredstva iskorišćenja su za finansiranje budžeta u 2020. godini. Pored navedenog, u kontekstu borbe protiv pandemije Crna Gora je zaključila kreditni aranžman za podršku budžetu sa Međunarodnim monetarnim fondom- MMF, u iznosu od 71,62³ miliona eura, kroz program Instrumenta za brzo finansiranje (RFI). Takođe, zaključen je i kreditni aranžman sa Evropskom komisijom (EK), u okviru programa makrofinansijke pomoći Crnoj Gori, u iznosu od 60 miliona eura (od čega je iznos od 30 miliona eura povučen, dok se povlačenje ostataka od 30 miliona eura očekuje u toku 2021. godine).

Kao što je pomenuto, u decembru 2020. godine, Crna Gora je emitovala euroobveznice u iznosu od 750 miliona eura, sa rokom dospeljeća od 7 godine i kamatnom stopom od 2,875% godišnje, što predstavlja jedan od najpovoljnijih, do sada, obezbijedenih uslova zaduženja putem euroobveznica. Navedena sredstva biće iskorišćena za finansiranje budžeta i otplatu duga koji dospjevaju tokom 2021. godine.

Tokom 2020. godine, na povećanje spoljnog duga uticalo je i angažovanje kreditnih sredstava, u ukupnom iznosu od 88,97 miliona eura i to:

- Iz kredita sa kineskom Exim bankom, za projekat "Finansiranje autoputa Bar-Boljare (Smokovac – Mateševo), u iznosu od 28,56⁴ miliona eura;
- Za projekte Svjetske banke, u iznosu od 10,66 miliona eura;
- Za projekte iz kredita Evropske investicione banke (EIB), u iznosu od 10 miliona eura;
- Za projekte iz kredita Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 18,67 miliona eura;
- Za projekte iz kredita KfW banke, u ukupnom iznosu od 12,89 miliona eura;
- Za projekte iz kredita sa Razvojnog bankom Savjeta Evrope (CEB), u ukupnom iznosu od 0,15 miliona eura;
- Za projekat iz kredita sa IFAD-om, u iznosu od 0,56 miliona eura;
- Za projekat iz kredita sa Agencijom za razvoj izvoza Kanade (EDC), u iznosu od 1,45 miliona eura.
- Za projekat iz kredita sa Hapoalim bankom, u ukupnom iznosu od 6,03 miliona eura;

Otplata spoljnog duga u 2020. godini izvršena je u iznosu od 421,65 miliona eura, što se odnosi na otplatu spoljnog duga po osnovu kreditnih zaduženja kod međunarodnih kreditora.

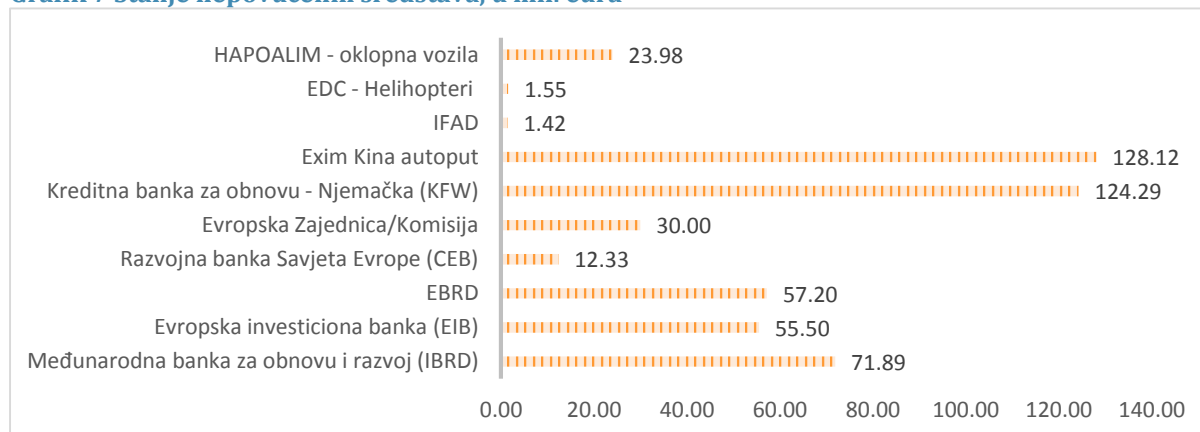
Na narednom grafiku prikazani su podaci o stanju nepovučениh sredstava prema kreditorima, po osnovu kreditnih aranžmana kod kojih nisu angažovana (povučena) sva ugovorena sredstva.

---

³ Prema kursu 23.12.2020. godine

⁴ Prema kursu na dan 31.12.2020. godine

Grafik 7 Stanje nepovučenih sredstava, u mil. eura

Prema postojećem stanju spoljnog duga, zaduženje kod međunarodnih finansijskih institucija (Svjetska banka i njene afilijacije – IBRD, IDA, zatim Pariski klub, EIB, EBRD, CEB, Evropska komisija, KfW i IFAD) iznosi oko 12,52% BDP-a, dug po bilateralnim (mekim) zajmovima (ugovori sa Vladom Austrije, Mađarske, Poljske, Francuske, Španije, Kineska Exim banka i Steiermarkische Bank und Sparkassen AG, Export Development Canada EDC – Helikopteri) iznosi oko 16,06% BDP-a, dok dug po osnovu kreditnih aranžmana za potrebe finansiranja budžeta (Eurobond, Credit Suisse, Banka Intesa, OTP banka i Zagrebačka banka, Sindicirani zajam – PBG) iznosi oko 62,89% BDP-a.

Tokom 2020. godine, potpisani su sledeći kreditni aranžmani:

- sa Hapoalim bankom iz Izraela, za nadogradnju oklopnih vozila za Ministarstvo odbrane, u iznosu od 30,01 miliona eura;
- sa sindikatom banaka (OTP, Credit Suisse, Crnogorska komercijalna banka i Societe Generale), uz garanciju Svjetske banke, čime je obezbijeđen iznos od 250 miliona eura, za potrebe finansiranja budžeta;
- sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF), u iznosu od 71,62 miliona eura kroz program Instrumenta za brzo finansiranje (RFI), za potrebe finansiranja budžeta.
- sa Evropskom investicionom bankom (EIB), za finansiranje projekta „Program rekonstrukcije magistralnih puteva“, u iznosu od 40,0 miliona eura;
- sa Agencijom za razvoj izvoza Kanade (EDC), za nabavku dva helikoptera Bell 505. Ugovorom o kreditu definisano je da ukupan aranžman iznosi 3 miliona eura;
- sa Evropskom komisijom (EK), u okviru programa makrofinansije pomoći Crnoj Gori, u iznosu od 60 miliona eura, za potrebe finansiranja budžeta;
- sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD), u iznosu od 15 miliona eura za realizaciju Programa integrisanog razvoja koridora rijeka Save i Drine uz korišćenje višefaznog programskog pristupa.
- sa Bankom za razvoj savjeta Evrope (CEB), u iznosu od 40 miliona eura, kao podrška crnogorskim mikro, malim i srednjim preduzećima, pogođenim COVID-om 19.
- sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 26 miliona eura za realizaciju dodatnog finansiranja Programa rekonstrukcije i unapređenja lokalnih puteva.

U iznos spoljnog duga nijesu uključene obaveze po osnovu neriješenih dužničko-povjerilačkih pitanja prema Libiji, Kuvajtu i Slovačkoj u visini od oko 1% BDP-a. Dug prema vladama ove tri zemlje Crnoj Gori je pripao po osnovu raspodjele nealociranog duga (5,88% od 38% za Srbiju i Crnu Goru), i shodno Sporazumu o pitanjima sukcesije iz Beča 29. juna 2001. godine rješava se usaglašenim stavovima u okviru Komiteta za podjelu finansijske aktive i pasive bivše SFRJ.

2.2 Domaći dug

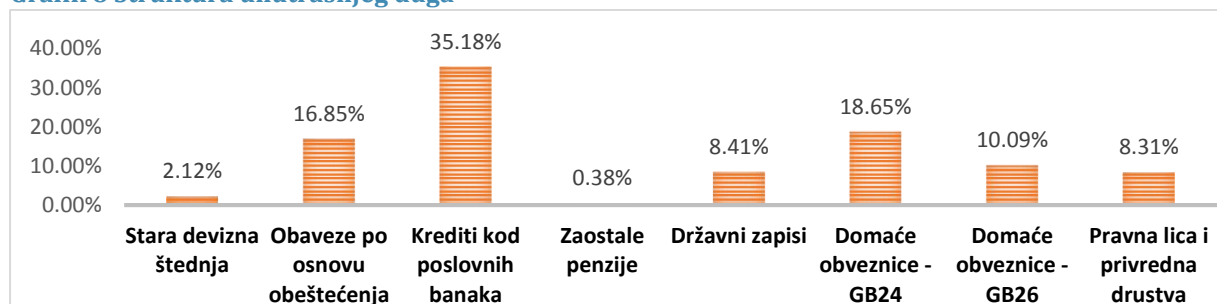
Domaći dug na kraju 2020. godine iznosi **495,56** miliona eura, odnosno **11,82%** BDP-a.

Domaći dug najvećim dijelom čini dug po osnovu restitucije, domaćih obveznica GB24 i GB26, državnih zapisa i kratkoročnih i dugoročnih kredita uzetih kod domaćih komercijalnih banaka. U stanje domaćeg duga uključen je i dug pravnih lica i privrednih društava koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa. Tabela 2 prikazuje najveće domaće obaveze prema rezidentima.

Tabela 3 Najveće obaveze za domaći dug, na kraju 2019. godine

	u mil.eura
Kreditne linije kod poslovnih banaka	174,35
Domaće obveznice GB24 i GB 26	142,44
Obaveze po osnovu obeštećenja	83,52
Državni zapisi	41,70

Grafik 8 Struktura unutrašnjeg duga

Kreditne linije kod poslovnih banaka se odnose na kratkoročne revolving kredite i dugoročne kredite, zaključene u periodu prije 2019. godine, kao i na dugoročne kredite uzete u toku 2020. godine. Kratkoročni revolving krediti su dijelom otplaćeni, tokom 2020. godine, a dijelom reprogramirani na rok od godinu dana po nižim kamatnim stopama, koje se kreću u rasponu od 2,89-2,99%. Dug po osnovu kredita kod domaćih komercijalnih banaka se povećao za 34,12 miliona eura, što je nastalo kao rezultat novog zaduživanja u iznosu od 73,00 miliona eura, s jedne strane, odnosno otplate duga u iznosu od 38,88 miliona eura, s druge strane.

Tokom 2020. godine, potpisani su sljedeći dugoročni kreditni aranžmani:

- sa NLB bankom, u iznosu od 10,0 miliona eura, za potrebe realizacije kapitalnih projekata Uprave javnih radova;
- sa Komercijalnom bankom A.D. Podgorice, u iznosu od 5,0 miliona eura za potrebe realizacije kapitalnih projekata Uprave javnih radova;
- sa Erste bankom AD Podgorica, u iznosu od 5,0 miliona eura, za potrebe budžeta;
- sa Erste bankom AD Podgorica, u iznosu od 25,0 miliona eura, za potrebe realizacije kapitalnih projekata Uprave javnih radova;
- sa Ziraat bankom AD Podgorica, u iznosu od 5,0 miliona eura, u cilju obezbjeđivanja nedostajućih sredstava za finansiranje budžeta za 2020. godinu i stvaranja fiskalne rezerve za 2021. godinu;

- sa Universal Capital bankom, u ukupnom iznosu od 15,0 miliona eura, u cilju obezbjeđivanja nedostajućih sredstava za finansiranje budžeta za 2020. godinu i stvaranja fiskalne reserve za 2021. godinu;

- sa Komercijalnom bankom AD Podgorica, u iznosu od 3,0 miliona eura, u cilju obezbjeđivanja nedostajućih sredstava za finansiranje budžeta za 2020. godinu i stvaranja fiskalne reserve za 2021. godinu,

- sa Adriatic Bankom AD Podgorica, u iznosu od 5,0 miliona eura, u cilju obezbjeđivanja nedostajućih sredstava za finansiranje budžeta za 2020. godinu i stvaranja fiskalne reserve za 2021. godinu.

Ukupna obaveza po osnovu obeštećenja (restitucije), na kraju 2020. godine, iznosi oko 83,52 miliona eura što je za 2,83 miliona manje nego na kraju 2019. godine, kada je ova obaveza iznosila 86,35 miliona eura. Smanjenje iznosa duga po osnovu restitucije je bilo u iznosu od oko 4,52 miliona eura, a uzrokovano je otplatom redovne rate restitucije u iznosu od oko 2,66 miliona eura i plaćanjem carine i poreza u visini od oko 1,86 miliona eura, dok je s druge strane došlo do povećanja duga po osnovu novih rješenja tokom 2020. godine u visini od oko 1,69 miliona eura. Stanje duga po ovom osnovu bilježi blagi pad iz perioda u period, međutim, posebno treba napomenuti da dug po ovom osnovu bilježi i povremeni rast zbog donošenja novih rješenja o povraćaju oduzetih imovinskih prava.

Dug po osnovu domaćih obveznica odnosi se na obveznice emitovane tokom 2016. godine, kao i obveznice emitovane tokom 2019. godine, sa rokom otplate od pet i sedam godina. Po ovom osnovu dug se tokom 2020. godine smanjio u iznosu od 80,41 miliona eura, po osnovu dospeljeća domaćih obveznica iz 2016. godine.

U toku 2020. godine izvršena je otplata dijela duga za deviznu štednju u iznosu od oko 0,41 miliona eura. Takođe, tokom godine je izvršeno refinansiranje duga po osnovu državnih zapisa, kao i državnih zapisa koji su korišćeni za tekuću likvidnost tokom godine u iznosu od oko 94,6 miliona eura. Na kraju godine dug po osnovu državnih zapisa, u odnosu na kraj 2019. godine je smanjen za 30,3 miliona eura.

Ukupna otplata domaćeg duga, uključujući i refinansiranje državnih zapisa u iznosu od 94,6 miliona eura, iznosila je 244,19 miliona eura.

U stanje domaćeg duga uključen je i dug pravnih lica i privrednih društava koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa, koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana iz budžeta države, u iznosu od oko 41,16 miliona eura. U iznos pomenutog duga najvećim dijelom uključen je dug Željezničke infrastrukture u iznosu od oko 35,10 miliona eura, Željezničkog prevoza u iznosu od oko 5,76 miliona eura, duga Radio televizije Crne Gore u iznosu od oko 0,27 miliona eura i drugi.

3. Otplata duga

U toku 2020. godine izvršena je otplata državnog duga po osnovu glavnice rezidentima i nerezidentima, kao i otplate obaveza iz prethodnog perioda, u ukupnom iznosu od 666,17 miliona eura. Od navedenog, izvršena je otplata glavnice rezidentima u iznosu od 244,19 miliona eura, prvenstveno usled refinansiranja duga po osnovu državnih zapisa, u iznosu od oko 94,6 miliona eura. Otplata glavnice nerezidentima iznosila je 421,65 miliona eura, što uključuje i 321 milion eura za otplatu euroobveznica emitovanih u 2015. godini. Otplata duga iz ranijeg perioda po osnovu stare devizne štednje iznosi 0,33 miliona eura.

Otplata kamata, rezidentima i nerezidentima iznosi 110,83 miliona eura. Od pomenutog iznosa, izvršena je otpлата kamate rezidentima u iznosu od 12,81 miliona eura, od čega se najveći dio odnosi na otplatu kamate za kredite kod domaćih banka, dok je otplata kamate nerezidentima iznosila 98,02 miliona eura i prvenstveno se odnosi na obaveze po osnovu kamata refinansiranih euroobveznica.

Struktura otplate je prikazana u narednoj tabeli.

Tabela 4 Servisiranje državnog duga u 2020. godini u mil. eura

Budžetska pozicija	2020
4611 - Otplata glavnice rezidentima	244,19
4612 - Otplata glavnice nerezidentima	421,65
4630 - Otplata obaveza iz prethodnih godina – stara devizna štednja	0,33
4630 - Otplata obaveza iz prethodnih godina – restitucija	0,00
Ukupna otplata glavnice	666,17
4161 - Otplata kamate rezidentima	12,81
4162 - Otplata kamate nerezidentima	98,02
Ukupna otplata kamate	110,83
UKUPNO	777,00

4. Dug lokalne samouprave

Konsolidovani dug opština iznosi oko 119,76 miliona eura, prema podacima dostavljenim od strane opština za kraj 2020. godine, kao i prema podacima Ministarstva finansija i socijalnog staranja, što je za oko 1,06 miliona eura više nego na kraju 2019. godine.

Dug lokalnih samouprava prikazan je na dva načina:

- Kroz stanje državnog ino duga uključen je dug opština po Ugovorima koje je potpisala Vlada Crne Gore sa ino kreditorima, a sa opštinama potkreditne sporazume, u iznosu od oko 41,64 miliona eura (iznos povučenih, neotplaćenih sredstava);
- kroz stanje duga lokalne samouprave, u iznosu od oko 78,12 miliona eura.

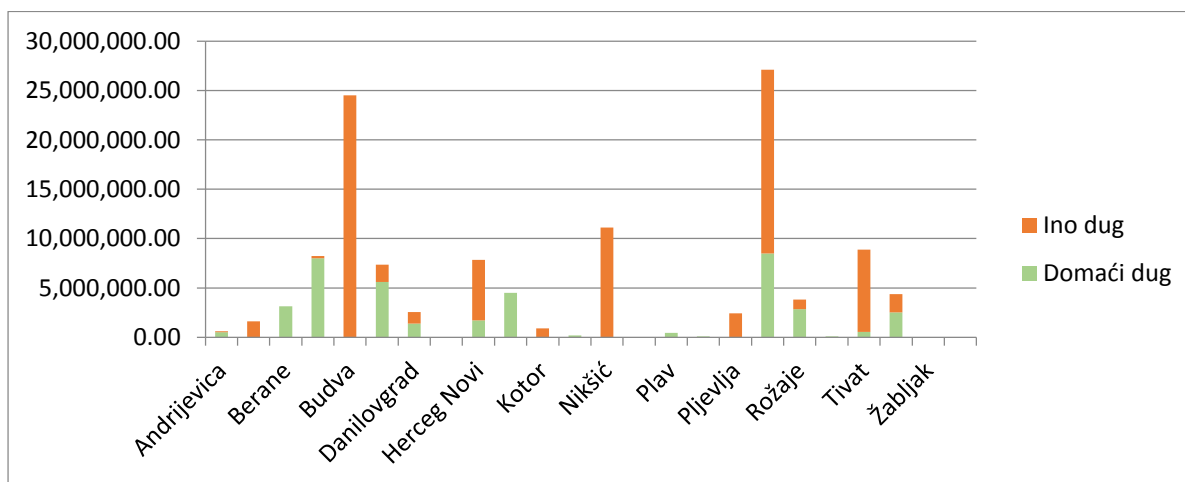
U NASTAVKU SLIJEDI TABELA KONSOLIDOVANOG DUGA LOKALNE SAMOUPRAVE NA KRAJU 2020. GODINE

Tabela 5 Konsolidovani dug lokalne samouprave u mil.eura

Grad	Domaći dug	Ino dug	Ukupno
Andrijevica	0,52	0,10	0,62
Bar	0,00	1,60	1,60
Berane	3,15	0,00	3,15
Bijelo Polje	8,00	0,21	8,21
Budva	0,00	24,52	24,52
Cetinje	5,60	1,76	7,36
Danilovgrad	1,38	1,18	2,56
Gusinje	0,00	0,00	0,00
Herceg Novi	1,70	6,13	7,84
Kolašin	4,50	0,00	4,50
Kotor	0,00	0,89	0,89

Mojkovac	0,19	0,00	0,19
Nikšić	0,03	11,09	11,11
Petnjica	0,00	0,00	0,00
Plav	0,43	0,00	0,43
Plužine	0,09	0,00	0,09
Pljevlja	0,02	2,41	2,43
Podgorica	8,50	18,60	27,10
Rožaje	2,83	0,99	3,82
Šavnik	0,08	0,00	0,08
Tivat	0,55	8,32	8,88
Ulcinj	2,53	1,85	4,38
Žabljak	0,00	0,00	0,00
Tuzi	0,00	0,00	0,00
UKUPNO	40,10	79,66	119,76

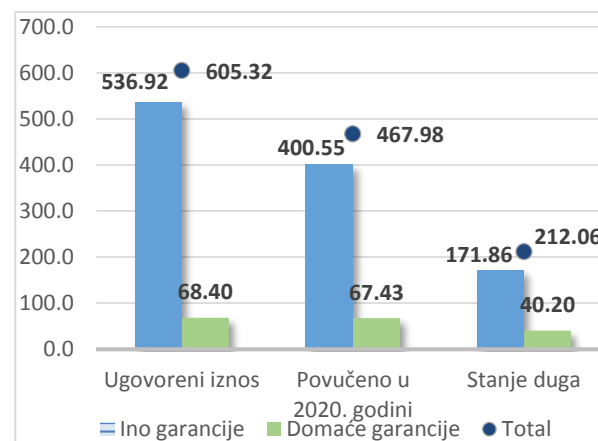
Grafik 9 Odnos konsolidovanog unutrašnjeg i spoljnog duga lokalne samouprave

5. Kretanje državnih garancija tokom 2020. godine

Ugovoreni iznos izdatih državnih garancija na kraju 2020. godine iznosi oko 605,32 miliona eura, što je za oko 3,39 miliona eura više u odnosu na isti period 2019. godine. Od ovog iznosa, angažovana sredstva iznose oko 467,98 miliona eura. Stanje duga na kraju 2020. godine, po garancijama izdatim domaćim i ino kreditorima iznosi 212,06 miliona eura, što predstavlja 5,1% BDP-a. U odnosu da kraj 2019. godine, na kraju 2020. godine stanje duga po osnovu izdatih državnih garancija se smanjilo za 32,24 miliona eura.

Grafik 10 Državne garancije u mil. Eura

Domaće garancije su uglavnom izdate u cilju podrške kompanijama za realizaciju kapitalnih projekata, za restrukturiranje i kao podrška realizaciji sanacionih planova lokalnih samouprava. Spoljne garancije su izdate za implementaciju raznih infrastrukturnih projekata, obezbjeđenje podrške razvoju malih i srednjih preduzeća, kao i u cilju podrške za restrukturiranje željezničke infrastrukture, modernizaciju aerodroma i energetskog sistema.

U skladu sa Zakonom o budžetu za 2020. godinu, Vlada Crne Gore izdala je sledeće garancije:

- za potrebe kreditnog aranžmana između Fonda za zaštitu depozita Crne Gore i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 50,00 miliona eura.
- za potrebe kreditnog aranžman između Inovaciono-preduzetničkog centra Tehnopolis i Prve banke, u iznosu od 1,00 miliona eura.

U toku 2020. godini nije bilo aktiviranja državnih garancija po osnovu kreditnih zaduženja.

5.1 Spoljne garancije

Angažovani/povučeni iznos garancija koje je Vlada Crne Gore izdala za zajmove kod inostranih kreditora iznosi oko 400,55 miliona eura, dok je stanje duga po istim 171,86 miliona eura ili 4,1% BDP-a.

Tabela 6 Spoljne garancije u mil.eura

KREDITOR	ZAJMOPRIMAC	DATUM POTPISIVANJA	IZNOS (EUR)	Angažovani iznos u 2020	Stanje duga
Projekat Evropskih puteva	Monteput	17.05.2004.	24,00	24,00	12,15
Rekonstrukcija elektroenergetskog sistema	EPCG I CGES	15.08.2002.	11,00	8,02	2,23
Modernizacija aerodroma	JP Aerodromi Crne Gore	27.03.2004.	12,00	12,00	4,27
Mala i srednja preduzeća preko poslovnih banaka	Poslovne banke	02.07.2009.	90,00	90,00	4,84
Modernizacija željezničke infrastrukture	ZICG	03.01.2011.	7,00	7,00	6,39
Rekonstrukcija željezničke infrastrukture	ZICG	20/3/2017	20,00	14,00	14,00
Ukupno EIB I			164,00	155,02	43,87
Projekat izgradnje regionalnog vodovoda -južni krak faza I	JP Regionalni vodovod	09.11.2007.	8,00	8,00	3,42
Projekat izgradnje regionalnog vodovoda -južni krak faza II	JP Regionalni vodovod	16.05.2008.	7,00	7,00	
Projekat izgradnje regionalnog	JP Regionalni vodovod	10.07.2009	3,00	3,00	

vodovoda -južni krak faza I Anex					
Projekat obnove željezničke infrastrukture - Faza III	ZICG- III transa	06.04.2009.	4,00	4,00	1,93
Projekat obnove željezničke infrastrukture Faza III Anex	ZICG	12.10.2012.	10,00	10,00	6,59
Projekat hitne obnove željezničke infrastrukture 2	ZICG	11/12/2009	15,00	13,78	5,20
Projekat nabavke elektromotornih jedinica i dijagnostičke opreme	Zeljeznicki prevoz AD	8/11/2010	13,55	13,55	5,76
Kreditna linija za zaštitu depozita	Fond za zastitu depozita	28/07/2020	50,00	0,00	0,00
Pljevlja Interkonektivni kabal	CGES	09.06.2014.	20,00	52,07	37,73
Postavljanje visoko naponskog kabla između Tivta i Pljevalja		30.12.2015.	40,00	0,00	0,00
Projekat izgradnje regionalnog vodovoda -južni krak faza I	JP Regionalni vodovod	26/12/2019	12,00	1,56	1,56
Ukupno EBRD II			182,55	112,96	62,19
EPCG - Piva	EPCG	28.12.2007.	16,00	13,01	1,51
EPCG - Zamjena filtera u TE Pljevlja i proširenje trafo stanica Podgorica- Ribarevine	EPCG I CGES	11.12.2008.	15,00	14,81	3,56
Interkonektivni kabal	CGES	08.05.2013.	25,00	22,43	9,93
Interkonektivni kabal- Luštica	CGES	26.12.2018	20,00	0,18	0,18
Rekonsstrukcija HE Perućica faza II	EPCG	11/10/2019	33,00	0,78	0,78
Ukupno KfW III			109,00	51,21	15,96
Nabavka i remont brodova	Crnogorska plovidba	26.01.2010.	38,59	38,59	17,37
Nabavka i remont brodova	Barska plovidba	29.01.2013.	37,78	37,78	31,48
Ukupno EXIM IV			76,37	76,37	48,85
Završetak pruge Podgorica - Nikšić	ZICG	12.12.2011.	5,00	4,98	1,00
Ukupno Ceska eksportna banka V			5,00	4,98	1,00
UKUPNO			536,92	400,55	171,86

5.2 Domaće garancije

Angažovani iznos garancija koje je Vlada Crne Gore izdala za zajmove kod domaćih kreditora iznosi oko 68,40 miliona eura, dok stanje duga po istim na kraju 2020. godine iznosi 40,20 miliona eura ili 0,96% BDP-a.

Tabela 7 Domaće garancije u mil.eura

Kreditor/ Namjena	Zajmoprimac	Datum potpisivanja	Ugovoreni iznos	Angažovani iznos u 2019	Stanje duga
Plan restrukturiranja	Montenegro Airlines	16.12.2015.	1,12	1,12	0,00
Plan restrukturiranja	Montenegro Airlines	16.12.2015.	1,50	1,50	0,00
Ukupno Hipotekarna banka I			2,62	2,62	0,00
Kredit namijenjen uklanjanju industrijskog otpada (grita)	Jadransko brodogradilište a.d. Bijela	19.01.2012.	1,05	1,05	0,08
Za izgradnju stambene zgrade za prosvjetne radnike u Budvi	Stambena zadruga radnika prosvjete CG "Solidarno" Podgorica	20.07.2015.	5,28	5,28	5,28
Ukupno Crnogorska komercijalna banka AD II			6,33	6,33	5,36
Realizacija sanacionih planova jedinica lokalne samouprave	Jedinice lokalne samouprave	2015.god.	40,55	40,46	23,19
Ukupno realizacija sanacionih planova III			40,55	40,46	23,19
Refinansiranje kredita Abu Dhabi Fonda za razvoj	JP "Regionalni Vodovod Crnogorsko Primorje" – Budva	27.04.2017.	6,70	6,70	1,70
Za potrebe izmirenja obaveza prema Strabag AG	JP "Regionalni Vodovod Crnogorsko Primorje" – Budva	08.05.2019	5,00	5,00	4,31
Ukupno Erste Banka AD IV			11,70	11,70	6,01
Za potrebe izmirenja obaveza prema Strabag AG	JP "Regionalni Vodovod Crnogorsko Primorje" – Budva	08.05.2019	5,00	5,00	4,31
Za izgradnju stambene zgrade za prosvjetne radnike u Budvi	Stambena zadruga radnika prosvjete CG "Solidarno" Podgorica	30.12.2019	1,20	1,20	1,20
Za potrebe predfinansiranja projekata koji su od strane EU kroy prekograni;ne programe odobreni IPC Tehnoplis	Inovaciono-preduzetničkog centra Tehnopolis	29.09.2020.	1,00	0,13	0,13
Ukupno Prva Banka V			7,20	6,33	5,64
UKUPNO I+II+III+IV+V			68,40	67,43	40,20